

ПАНОРАМА

WEEKBLAD - NR. 24 - 8 - 16 JUNI 1989 - F. 275 - ABRONEMENT F. 235
Oostentr.: 0 a. 37,00; Port.: Esc. 440; Can. ex.: Plus 325 Sp.; Plus 325; BRD: DM 4,90; N.: Lit. 3300; Frk.: Fr. 15 14.-; Lux.: Lit. 71.-; Griekenl.: Dr. 490.-; Den. Dkr. 18.-

83 Копейки
83 Копекен

DE RUSSEN WAREN HIER

Deel mee in hun verbazing over:
in ons land.
Panorama nodigde 9 journalisten uit
en keken hun ogen uit

ONS LEGER 'Is het werkelijk zo dat Nederland een leger heeft?'

EEN BOERENCÖÖPERATIE 'Op de gezichten zie ik het geloof in de dag van morgen'

HET PARLEMENT 'De Kamerleden waren stuk voor stuk prachtige redenaars'

PSV 'Hoe kan in zo'n klein land het voetbal zo groot worden?'

'Een kapitalistische werkloze was
volgens ons een hongerig,
verkleumd iemand'

EEN RUSLANDSNIJDER
'Het is notabere een verkledde kerel!'

DE AMSTERDAMSE POLITIE

Russische journalist in NAVO-tank.
Pagina 6.

6 Wat voor oorlog moet hier in godsnaam komen?

Ondanks perestrojka en glasnost wordt de Rus nog altijd gezien als onze vijand. Het mag daarom uniek heten dat journalist en reserve-luitenant Andrej Knisjev een week lang onze kazernes mocht besnuffelen. De eerste Sovjet-burger in een Leopard-tank

HOOFDREDACTEUR:
Ton van Dijk
MANAGING EDITOR:
Gerard Pabst
EDITOR:
Rob Bortels
ART-DIRECTOR:
Jan van Diek
Jan Stehouwer
INDIRECTEUR:
Hans Linnemann
CHEF-REPORTAGE:
Norman Linnemann
BUREAUREDACTIE:
Martin Bouwmeester
Ewoud Jongen
Jo Smits
Lucek Pijpers
STAFFFOTOGRAFEN:
Wout Batenburg
Arno Batenburg
Klaas Bots
Arno Bortels
Leo Buijs
Tees van Dorp
Liam de Galan
Peter Gerrits
Wendy Groot
Bos van Kerkhof
Lutz Meyer
Michael Meijer
Ag van der Meulen
Arno Nieuwland
Dick van der Schraaf
Cor Bred
Bert Straling
Gerard Tuijnman
STAFFFOTOGRAFEN:
Piter van der
Theun van Helle
FOTOREDACTIE:
Hans Linnemann
VERGEGING:
Hilmar Brouwer
Bert Brouwer
Wouter Boom
Rob Lensen
Jan Nieuwland
Ferdinand van
DRUKKERIJREDACTIE:
Valentina Boubier
WASTE WERKZAKERS:
Hans Aam
Remco van Baaren
Piet Bink
Bert de Boer
Julian Brouwer
Dina Brouwer
Paul Brouwer
Toon van Driel
Peter Haghtoven
Hans Heuck
Rianne Haris
Bert van Hout
Yvonne Kalkman
Guus de Jong
Henk-Jan Koster
Lucek Pijpers
Monique Wolkers (SA)
Klaas Bots
Anouk van Pelt
Lucek Pijpers
Hans Linnemann
Hans Linnemann
Piter van der
Theun van Helle
Jan van Diek
Kees Tulp
Van Tol
Julie Zolotare
SECRETARIAAT:
Nico Carlin
Frieda Kam
Anno van
MARKETINGBUREAU:
Bert van der Boven
Jens Scholten
DRUKKERIJREDACTIE:
John Brouwer
Lucek Pijpers
Piet Wolkers
REACTIEBUREAU:
Circulatie 5.25
2027 AA HARLEM
Postbus 1, 2000 AA HARLEM
Telefoon 020-354004
FAX 020-354171
Telefax 020-354211
Voor abonnementen en
verandering van de
bezorging, zie
achter in dit nummer.

СОДЕРЖАНИЕ (Inhoud)

PANORAMA

24

766 JAARGANG 8-16 JUNI 1999

Russische journa-
list in NAVO-tank.
Pagina 6.

Fotograaf Sergej
vial van de
overblijfsel in de
avenue. Pagina
26.

Aleksandr over
zuivelcoöperatie
en de buizer. Pa-
gina 34.

6 Wat voor oorlog moet hier in godsnaam komen?

Ondanks perestrojka en glasnost wordt de Rus nog altijd gezien als onze vijand. Het daar omgave uniek heiten dat journalist en reserve-luitenant Andrej Knisjev een week lang onze kazernes moet beschuffelen. De eerste Sovjet-burger in een Leopard-tank

14 Waarom Ellen geen arbeider is.

Russische vrouwen zijn volgens Jelena Kajjadina echtgenote, moeder en arbeider tegelijk. De cultuurschok was dan ook hevig toen de verslaggeefster en bijstandsmoeder Ellen met elkaar werden geconfronteerd

18 Svetlana in de wereld van Peter Shuyevast.

Svetlana Akimova liep mee met de snelle boys van het kakelverse reclamebureau Campaign Company

26 Gegroet, vriend Vlodja

Schrijft fotograaf Sergej Zjabin boven zijn brief aan het thuisfront. Hij stopte pen en papier in zijn fototas en noteerde de tegenstellingen in het land van kleuren, tulpen en agressieve poeiers op de Wallen

34 De Russische beer is eigenlijk een gewone Europese bruine beer.

Bij ons is hij uitgestorven, maar achter het ijzeren gordijn komt hij nog volop in het wild voor. Maar hoe lang nog?

36 Aan de bronnen van de witte rivier.

Ver weg van alle stadse drukte stuit Aleksandr Perov bij zijn reportage over de zuivelcoöperatie Coberco op de hoge levensstandaard van de boeren. „Wat ik op hun gezichten zag, was het geloof in de dag van morgen“

44 Veel liefs uit Den Haag.

„Het lijkt wel een theatervoorstelling“ is het oordeel van Galina Olejnik na het euthanasiedebat in de Tweede Kamer. Voor een Rus is de gewend is aan een één-partijstelsel lijkt het werk van de volksvertegenwoordiging op het eerste gezicht op chaos

50 Het geheim van de voetbalfabriek.

Valentin Joesmaas vindt het Nederlandse voetbal de ideale cocktail van Braziliaanse artisticeit, Franse speelsheid en Duitse berekenendheid. Het hoe en waarom zocht hij bij de klasse en het kapitaal van PSV, waar hij tevens kennismaakte met de Oostblokker in Eindhovenese dienst, Jozef Chovanec

58 Koopziek in Amsterdam.

Panorama's Russen sloegen toe in onze volle winkels. Een beschouwing over de Russische kooprees

62 „Wat een rust in lawaaiig Amsterdam!“

Autodiefstal, cafèruzie, inbraak, junks, travestie, openbare dronkenschap, Hell's Angels, een steekpartij. Maar wat stelt dat voor als je weet dat vorig jaar alleen al in Moskou 263 agenten werden vermoord? Andrej Illesj patrouilleerde een weekend met de hoofdsteedelijke politie

68 Uit het volle leven:

Sovjet-manie in Holland, Ruslandkernner Martin van den Heuvel en wie is hier de TASS-correspondent?

Rubrieken: 5 Ton van Dijk en Hoogachtend 40 Alle-
mensen 84 Puzel en puzzeluitlagen Strips: 23 Ab-
Normaal en FC Knudde 25 De Panoramaman

Valentin zag PSV.
Pagina 50.

Russische verbazing

Zijn Amerikanen onze vrienden en Russen onze vijanden? In het tijdvak van de Koude Oorlog zijn velen opgegroeid met die wereldbeeld. Van de Verenigde Staten weten we alles. De Amerikaanse cultuur valt er groot deel van onze beeldbuis. De Amerikaanse politiek en de koers van de dollar is dagelijks nieuws. Vergeleken met die openheid is Rusland een gesloten oerf, mythisch en geheimzinnig. De Sovjetunie van vandaag is in een stroomversnelling geraakt en niemand weet nog of aan het einde een rustig meer ligt of een verwoestende waterval. Perestrojka en glasnost hebben plotseling een forse kruk in het ijzeren gordijn gemaakt. Panorama heeft van die kruk gebruik gemaakt. Zeven schrijvende journalisten en twee fotografen kwamen op onze uitnodiging naar Nederland. Een aantal jaren geleden was dat onmogelijk. We zouden voorgeprogrammeerde KGB-agenten hebben gekregen. Nu lukte het om die mensen uit te nodigen van wie wij wisten dat ze in de Sovjetunie toe tot de moderne, kritische richting behoren. Journalisten die niet aan de leiband van het officiële partijstandpunt lopen. Zij beschreven en fotografeerden vanuit hun achtergrond een aantal facetten van onze Nederlandse, kapitalistische, vrije samenleving. Het resultaat is verbluffend, ontroerend, verhelderend en op een spannende manier zeer leerzaam. In hun nieuwsgierige verwondering zagen de Russische journalisten onze samenleving op een manier die wij zijn vergeten. En door die nieuwsgierige verwondering te toetsen aan hun eigen systeem en cultuur kreeg de lezer plotsklings heel veel nieuws over de Russische samenleving van vandaag voorgeschilderd. Door het lezen van dit nummer zit u Nederland met andere ogen, maar vooral ook leert u meer over Rusland dan ooit tevoren.

Ton van Dijk

ANDREJ KNISJEV (32)

is producent en fotojournalist van het Moskou-Py-thonachtige TV-magazine Vrolijke Jorgens. Liep tien dagen lang met een videocamera van bruiloftskwaliteit voor zijn neus. Levert dan ook binerkerkt twee documentaires af bij de Russische staats televisie. Een over het Nederlandse leger, waarover hij ook voor Panorama schreef („daar zullen ze bij ons van opkijken“) en een over Koningsmacha („daar zullen ze nog meer van opkijken“). Kent volgens zichzelf op deze reportage in aanmerking voor de rang een major bij de Russische verkenningstroepen.

TEKST ANDREJ KNISJEV
FOTO'S SERGEJ ZJABIN
ИЕРОДОС ВАС ВАН DER WAAZ

De rode beer besnuffelt de Oranje leeuw

WAT VOOR OORLOG MOET HIER IN GODSNAAM KOMEN?

Het legerplaatje deed hem eerder denken aan een vuuroord dan aan een kazernes. Andrej Knisjev was te gast bij de Amersfoortse Cavalerie. Het krijgsmachtstafereel dat hij daar te zien kreeg was een tegen zijn kippen tekeergaand haan op een grasveld. Soldaten liepen er ook, „met punkkapels in de camouflagekleuren van de Hollandse tulpen.“ Van de tien huizen die hij ernaar vroeg, geloofde er niet één in een aanval van de Sovjetunie. Aldus bericht luitenant Knisjev over zijn infiltratie in het Oranje-leger.

Nederlanders houden van voetbal. Daarom het als volgt zeggen: het Nederlandse leger past in zijn geheel in het Moskous Stadion. Het is waar, ze zouden dan ook het veld moeten bezetten, waardoor Gans zal met de bal een weg zou moeten zoeken vandaar door compagnieën van cavalerie, schietery, artillerie, vliegmeters, mariniers en marsechouze. Samen vormen zij bij ruim 13.000 man die woerstand moeten maken aan 428.000 soldaten van de veroverende vijand, dat wil zeggen de USSR, 980 en een half miljoen, corrigeerde mijn gids mij, maar hij vergiste zich. Bovendien, wilt een verschil als te beduidend met hij zich met bijna twee Nederlandse legers vergiste.

Begrijp me goed: de vergelijking van het kleinste met het grote is voor een grootmacht niet lachwekkend. Alle Russen kijken met veel sympathie en achting naar het voor ons zo kleine Nederland. Maar toen ik m'n vrienden in Moskou vertelde dat ik een artikel over het Nederlandse leger zou gaan schrijven, werd ik door de een niet geloofd, een ander moest lachen en een derde vroeg: „Is het werkelijk zo dat zij een leger hebben?“ Dit is natuurlijk een oppervlakkige, bekropen mening, maar meningen als deze komen soms voor. Wat mijzelf betreft: mijn verhouding met Nederland is al in een liefdesroman. Ook lang geleden, toen ik nog op school zat, gaf de aardrijkskundeleraar aan iedereen de opdracht om van de wereldkaart een land te kiezen en een werkstuk te maken over de geschiedenis, de economie, het leven en de natuur van dat land. Ik was niet snel genoeg bij de „verdeling van de wereldkaart“ en was heel bedroefd dat zowel Frankrijk, Amerika, Italië, India als andere, meer in het oog vallende vlekken op de wereldkaart aan mijn neus voorbijgingen. Alles was al bezet. Maar plotseling zag ik dat jeppelieve Nederland. Het eindigde ermee dat alle „grootmachten“ jaloezie op mij waren. Wat een interessant „dalingetje“, dat Nederland!

En ziedaar, nu ben ik dan in datzelfde Nederland! Ik wil dit artikel overladen met cijfers en percentages: ik ben geen krijgsmacht-specialist en beperk me daarom slechts tot menselijke indrukken. Dus te meer omdat u, geachte lezer van Panorama, nu zij de kapper of in de snackbar zit, of ontspannen nderuit getakt met een blikke Heineken. Ik was niet de eerste Sovjet-journalist die „het hel van de vijand“ (want de NAVO-troepen toch zijn) binnenloopt. De journalist Arjorn Borovik, schrijver voor het Sovjet-tijdschrift Ogonjok, heeft een tijdje geëind in het Amerikaanse leger. Ook heeft een Amerikaanse journalist een poosje bij de Sovjet-strijdkrachten doorgebracht.

Ik moet bekennen dat ik niet brande van verlangen om bij het Nederlandse leger terecht te komen. Het leek mij dat er in het geciviliseerde „land van polders, tulpen en windmolens“, waar aan elke maar een Rembrandt hangt (grapsje), veel interessanter dingen zijn dan die noodzakelijke en harstochtelijke, maar idiotie en oerwettige bezigheid: het maken van gaaiten in lever, kogen en schedel van rechtopgaande, verstandelijke primaten met behulp van verschillende machines, apparaten en andere stukken ijzer.

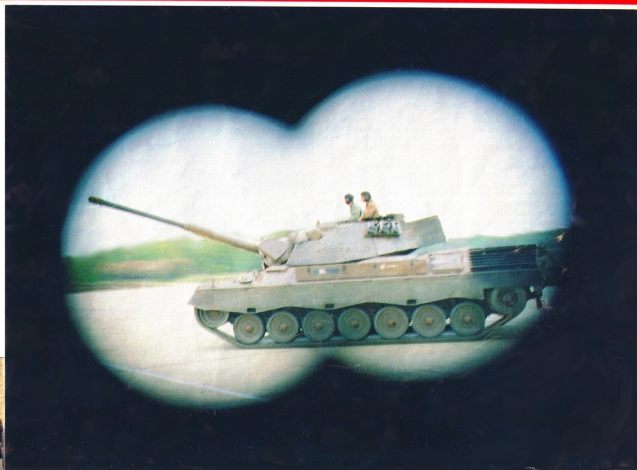
Met evenveel genoegen zou ik een artikel over de kanalisatie in New York zijn gaan schrijven. Maar ik ging akkoord omdat mijn een ontmoeting met het hele land te wachten stond. En ik heb me niet vergist: mij wachten veel aangename surprises, waaronder ook in het leger. Bij het oprijden van het ter-

rein van het Opleidingscentrum Cavalerie, de Prins Bernhardkazernes te Amersfoort, hief de soldaat van de wacht de slagboom glimlachend omhoog toen mijn metgezel hem vertelde dat hij een Russische journalist vervoerde die een artikel voor Panorama zou schrijven.

Demoralisatie van de NAVO-troepen

Er werd niet gevraagd naar documenten van naar verzegelde brieven met allerlei stempels. Er was geen controle, geen fouillering, we werden niet doorgelicht en niet in gijzeling genomen. Bovendien werd me van meet af aan toegestaan alles wat ik wilde te filmen met m'n videocamera, met uitzoedering van de binnenruimtes van

1 „Excuseer me jongens, maar ik ga nu schreeuwen.“

2 De Leo-pard is, een van de beste tanks ter wereld, van zijn keetsbare rijkte begurd door reserve-luitenant Knisjev.

3 Grensbewaking in Nederland, een misdadiger gaat geed door het hoofd van de bus.

4 Het mobiele orkest. Waaroner niet staande op het hoofd met granaten jongleren!

tanks. Dit laatste was, zo leek mij, om te voorkomen dat ik in het donker m'n hoofd of m'n camera zou stoten. Als bloccote gaf men mij velletjes papier waarop aan de achterzijde betoonrijk geteilleerde staakarten waren afgedrukt. „En wij dachten dat er een groepje Russen zou komen!“ ziden de mij ontvengende militairen teleurgesteld. Ik denk dat als er een compagnie Russische journalisten gekomen was dit alles ook mogelijk zou zijn geweest. Ik vermoedde zelfs dat als ik uit het bos naar de soldaat van de wacht toe was gelopen en - uitlegend dat ik een Russische journalist was, simpelweg om een rondleiding verzocht had - maar even bij de slagboom had hooven te wachten. Mij werd echter beleefd uitgelegd dat dit niet zo was, aan mijn bezoek was onzichtbaar voorbereidend werk vooraafgegaan. En zo zie ik dus NAVO-tanks voor me, en dat zonder kippeval van angst te krijgen omdat er een met veel lawaai op me komt afgeraasd. Bovendien wandelt er in de buurt van het pleintje, waar de vlag aan de

Als Rus zou ik me vertrouwer voelen op de rug van het Sovjet-leger

bezoek komen. Men verkeerde in gespannen afwachting. Het was herfst en de bomen rond de exercitieplaats lieten hun bladeren vallen, de steriele properheid verstoord. In opdracht van de plaatselijke commandant, die nerveus op zo'n herfstse leek, veegeed de soldaten opnieuw het oefenterrein aan. De generaal was echter nog steeds niet gearriveerd. Er viel opnieuw niets te zien op de soldaten veegeed te werk. Uiteindelijk liep de plaatselijke kolonel het niet meer uit en beval alle bladeren uit de bomen te schudden. Afzonderlijke 'veerbaars' bladeren werden niet behulpzaam ladders van de bomen getrokken. Groot was de verbazing van de generaal toen deze bij zijn aankomst de volledig kale bomen rond het exercitieterrein zag en hij opmerkte dat de overige bomen op de kasernen hun bladeren nog wel hadden.

Het leger is een deel van het Nederlandse leven. Het is mij echter belaaft niet van grenzen worden. Als je het burgerleven in Nederland bekijkt, besef je dat men hier in het leger slecht begrijpt wat *dédovsina* voor een verschijnsel is. Hiernaes wordt in de Sovjetunie bedoeld dat een onbegrijpende - die een tot anderhalf jaar eerder in het leger kwam dan de nieuweling - volgens de rechten van de meer ervaren de nieuweling dwingt smerig werk te doen. Dat varieert van sigaretten halen, een geweer schoonmaken, een kraag aan een uniform maaien, is het openbaar vervoer te benutten en af en toe met kracht een vuist in het gezicht geplakt krijgen. De logica hiervan ligt zeldzaam op de rug, maar ook in de deursluitingen en voor je kunt iets anders? Ben je soms beter dan wij?

6 Voor het eerst een NVA met het type Leopard II.

"Heeft u altijd in uw Eskimohut gewoond?"

In het Sovjet-leger bestaat een heel ondergrens *dédovsina*-systeem. Zo zijn er 'dédovs' (déd=opa, vert.), 'grijscheppers', 'grijsbroeken', enzovoort. Dit zijn als het ware de niet-officiële evenknieën van adjudant-onderofficieren, van sergeant en van korporaal.

De werts van dit schandelijke verschijnsel liggen niet alleen in het leger, maar ook in de maatschappij. De pas begonnen strijd tegen het zekere omge generaties op's vergen. Maar voorlopig komen er nog gevallen van zelfverminking en van zelfmoort voor van jongens die den verdragen niet doorstaan. In Amersfoort haalde men slechts de schouders op. Men kon zich niet het hele Nederlandse leger geen gevallen van zelfmoort naar aanleiding van een dergelijk verschijnsel herinneren. Bovendien liet men mij een telefoonnummer zien dat in de kasernen aangeplakt was en dat iedere

militair kan worden in gebruik van ongoedgeluk geveld maatregelen nemen. In het Sovjet-leger bestaat ook de voor mij ongeloflijke figuur van geseiteld, die nerveus op zo'n herfstse leek, veegeed de soldaten opnieuw het oefenterrein aan. De generaal was echter nog steeds niet gearriveerd. Er viel opnieuw niets te zien op de soldaten veegeed te werk. Uiteindelijk liep de plaatselijke kolonel het niet meer uit en beval alle bladeren uit de bomen te schudden. Afzonderlijke 'veerbaars' bladeren werden niet behulpzaam ladders van de bomen getrokken. Groot was de verbazing van de generaal toen deze bij zijn aankomst de volledig kale bomen rond het exercitieterrein zag en hij opmerkte dat de overige bomen op de kasernen hun bladeren nog wel hadden.

Het leger is een deel van het Nederlandse leven. Het is mij echter belaaft niet van grenzen worden. Als je het burgerleven in Nederland bekijkt, besef je dat men hier in het leger slecht begrijpt wat *dédovsina* voor een verschijnsel is. Hiernaes wordt in de Sovjetunie bedoeld dat een onbegrijpende - die een tot anderhalf jaar eerder in het leger kwam dan de nieuweling - volgens de rechten van de meer ervaren de nieuweling dwingt smerig werk te doen. Dat varieert van sigaretten halen, een geweer schoonmaken, een kraag aan een uniform maaien, is het openbaar vervoer te benutten en af en toe met kracht een vuist in het gezicht geplakt krijgen. De logica hiervan ligt zeldzaam op de rug, maar ook in de deursluitingen en voor je kunt iets anders? Ben je soms beter dan wij?

6 Voor het eerst een NVA met het type Leopard II.

"Heeft u altijd in uw Eskimohut gewoond?"

In het Sovjet-leger bestaat een heel ondergrens *dédovsina*-systeem. Zo zijn er 'dédovs' (déd=opa, vert.), 'grijscheppers', 'grijsbroeken', enzovoort. Dit zijn als het ware de niet-officiële evenknieën van adjudant-onderofficieren, van sergeant en van korporaal.

De werts van dit schandelijke verschijnsel liggen niet alleen in het leger, maar ook in de maatschappij. De pas begonnen strijd tegen het zekere omge generaties op's vergen. Maar voorlopig komen er nog gevallen van zelfverminking en van zelfmoort voor van jongens die den verdragen niet doorstaan. In Amersfoort haalde men slechts de schouders op. Men kon zich niet het hele Nederlandse leger geen gevallen van zelfmoort naar aanleiding van een dergelijk verschijnsel herinneren. Bovendien liet men mij een telefoonnummer zien dat in de kasernen aangeplakt was en dat iedere

van het jaar 1940, toen men gedwongen werd de grens schuifbaar af te bakemen. "Wij zijn klaar om de grenzen te openen, maar zijn jullie er ook klaar voor?" vroeg men mij tijdens m'n bezoek aan het opleidingscentrum van de Koninklijke Marechaussee te Apeldoorn. "En bent u erop voorbereid dat dan duizenden vreedzame 'veroveraars' uit het Oosten zich op uw winkels en uw huizen zullen storten?" zei ik. "Zo makkelijk zal dat niet gaan, ze moeten immers beschikken over een visum en over valkuil," antwoordde men.

Zo ligt het probleem van de grenzen tussen Oost en West. Het is niet alleen een politiek, maar ook een economisch probleem. De duizenden jongvrouwen - tijdelijk rondtrekkend op ontbrekende groente veld - zullen echter terugkeren naar hun eigen rug, waar het hooi geparaardeerd is. Het lijkt mij dat in zo'n geval slechts een klein percentage mensen in het buitenland zal blijven. Alleeerst moeten we binnenlands de zaak op orde brengen.

Ik begrijp dat mijn voorstelling van het Nederlandse leger een oppervlakkige is. Voor een betere voorstelling van zaken zou ik een of twee maanden in het leger moeten dienen. Ik zou moeten weten

waarvoor de soldaten 's ochtends, 's avonds en in bed praten, vrienden moeten hebben met een soldatengeschiedenis. Natuurlijk is het Nederlandse leger geen kuuroord, hoewel de er in hun groene uniformen niet erg oorlogsgezucht uitzien; jongens het goed zouden doen onder de naam Groenpeek.

Ik zag echter ook dat bij Nederlanders alles werkt van een tot en met op de minuscule en gulden berekend systeem. Het is als een over de ideale weg rijdende schitterende auto. Elke leger en elke landbouw is goedgeolde, krachtige motor werkt geruisloos en al in stoet geen smerige uitlaatgassen uit. Om de beweging vol te houden is het slechts nodig het wiel na en dan een dwarsje te geven. Maar eerst heeft men deze auto zo moeten maken.

In Rusland daarentegen gaat er van een paden verzamelen om te voorkomen dat ze platgedruiven worden, is het moeilijk te geloven dat de omstandigheden dit ooit zullen verzeuen. "Fucking thing, ze zijn jongen met een geweer in 's handen togen mij. Ik'vek liever met mijn handen." Deze mentaliteit bevat me. Het zou naïef zijn te veronderstellen dat tussen die 800.000 soldaten waarmee het Sovjet-leger nu wordt ingetrokken, ook die 130.000 zitten die tegen de Nederlanders krijgen zijn. Laten we iedereen naar huis sturen, jongens. Afzijdig nemend van de Hollandse jongens ze ik: "Oboud mij gezicht. Als we elkaar ontmoeten, schiet dan niet. Okay? Algeproben! En to ziens, bye-bye! We zien elkaar wel in de discotheek!"

Zou zij hier in godsnaam voor oorlog moeten komen? <<<

auto met een sterke motor veel energie verliezen aan wrijving en warmteverlies. En achter de auto stiepen we aan een touw de grafsteen van het stalinisme met ons mee.

Het Nederlandse leger behaakt niet toeval: vijf jaar na een ereplaats bij de NAVO-efeningen. Dit zegt iets over het een en ander. Het is de moeite waard hierover na te denken. De discipline zit hier van binnen, door een hoge mate van vrijheid van het individu. Volgens een statistisch onderzoek gepubliceerd in 'The Times' bedroef slechts 17 procent van de Engelsen dat de politiek van de Sovjetunie schade toebrengt aan de nationale belangen van Groot-Brittannië. Volgens hetzelfde onderzoek vindt slechts 4 procent van de Amerikanen een kernoorlog het meer waar men zich het meest oegerust over maakt. Ik heb geen sociologisch onderzoek gebruikt, maar de tien man die ik het vroeg gelooften er tien zijn in een aantal door de Sovjetunie (hoera!). Van vijf man waren er drie bereid morgen een ander te doden. Twee zouden dit wel doen, indien de omstandigheden het zouden verzeuen.

En zolang Nederlanders langs autowegen

waarvoor de soldaten 's ochtends, 's avonds en in bed praten, vrienden moeten hebben met een soldatengeschiedenis. Natuurlijk is het Nederlandse leger geen kuuroord, hoewel de er in hun groene uniformen niet erg oorlogsgezucht uitzien; jongens het goed zouden doen onder de naam Groenpeek.

Ik zag echter ook dat bij Nederlanders alles werkt van een tot en met op de minuscule en gulden berekend systeem. Het is als een over de ideale weg rijdende schitterende auto. Elke leger en elke landbouw is goedgeolde, krachtige motor werkt geruisloos en al in stoet geen smerige uitlaatgassen uit. Om de beweging vol te houden is het slechts nodig het wiel na en dan een dwarsje te geven. Maar eerst heeft men deze auto zo moeten maken.

In Rusland daarentegen gaat er van een paden verzamelen om te voorkomen dat ze platgedruiven worden, is het moeilijk te geloven dat de omstandigheden dit ooit zullen verzeuen. "Fucking thing, ze zijn jongen met een geweer in 's handen togen mij. Ik'vek liever met mijn handen." Deze mentaliteit bevat me. Het zou naïef zijn te veronderstellen dat tussen die 800.000 soldaten waarmee het Sovjet-leger nu wordt ingetrokken, ook die 130.000 zitten die tegen de Nederlanders krijgen zijn. Laten we iedereen naar huis sturen, jongens. Afzijdig nemend van de Hollandse jongens ze ik: "Oboud mij gezicht. Als we elkaar ontmoeten, schiet dan niet. Okay? Algeproben! En to ziens, bye-bye! We zien elkaar wel in de discotheek!"

Zou zij hier in godsnaam voor oorlog moeten komen? <<<

13 ПОЛНОЙ ЖИЗНИ
UIT HET VOLLE LEVEN
RUSSEN
"IN DE PICTURE"
Het journalistieke bezoek uit de Sovjet-unie trok ook de aandacht van de Nederlandse pers. Een pagina snapshots.

Foto: J. van der Vliet

Foto: J. van der Vliet

WELKOM
"Was alsof 'we marmannetjes vlieden. Zo's Rus is een bezenswaardighe, die wijden wo op de redactie welkes meemaken en als het kon ook naaraken. Een lijkje onwering wordt kamij gemaakt. Met de noodzakelijke assistentie van de stien genen Rusland/ruandische eik een eigen Rus als tik begelieden. De redactie ontvang de valkroenen in het Oostblok met loffe en geuk. Informeel. Geen spesies dat, slechts een hartelijk

Foto: J. van der Vliet

Foto: J. van der Vliet

welkomwoord. Dat zijn de Russen anders geveend. Zwigzaam wachten ze op het officiële programma en houden het bij beleefde antwoorden totdat de regelen der Nederlandse journalistiek in de bijlacker langzaam beginnen door te dringen (Valentin Jomaesjaj aan stou). Als de eerste aangang Panarama's met foto's van de Russische revolutie te voorschijn komt, is het bij helemaal gebroken. Dan kan ook Sergej Zjabin zijn koffer met exclusief Russisch fotomateriaal openen. "Zou ik ze ergens kunnen helpen, denk jk?"

Foto: J. van der Vliet

GEEN ZOMBIES
Met als thema 'Pervrijheid: de grenzen en de verantwoordelijkheid' discussiëren de Russen met het publiek in het Amsterdamsche theater De Balie. Zonder diplomatische gemaaital lichten ze toe hoe de pers kan bijdragen aan de opbouw van het land door middel van haar persverrichten. Het slagen van de perestrojka hangt echter niet van hen af, vinden ze. "Gorbatjov moet eerst alle wilskeis maar eens beoorlijken zien te vullen." Forumvoorzitter Raymond van den Boogaard, ex-Moskou-correspondent van het NOS-journaal en NRC/Heraldieblad (geest rechts), zal later opmerken: "Dit is de eerste Russische delegatie in ons land waar geen zombies in zitten."

INTERVIEWERS GELIEFDE
Let's go Russia. Dit deden niet alleen wij, maar een beboeld collega's met ons. Russen zijn dit Hagee Post en sprak met Jelena Kaljajda, Svetlana Akimova en Andrej Kujasj. Radio Stad Amsterdamsch slaap Andrej lijn voor de microfoons en in het Korrespondent van de Amsterdamsche politie haalde hij zelfs de voorpagina. De ongetrouwen De interviewer geliefde. In het VAKA-radioprogramma Spijters met Koppen bak Galina Oeljkij tegevoer presentator Max van Weezen een lans voor Jacob Kosthams (D'96) die uit euthanasie een humane dand is. De Russen zijn in Nederland, geen ontkomen aan.

Foto: J. van der Vliet

Foto: J. van der Vliet

Foto: J. van der Vliet

JONGLOED EN JOOSTEN
Een Russische kijk op Nederland? Nee, een Nederlandse kijk op Rusland. Speciaal voor de camera's van Jongloed en Joosten werd reserve-luitenant Andrej Katsjaj in een Nederlandse legation geplaatst. J & J filmde de verandering van de Russische vlaggever in Nederlandse dienst twee dagen lang in de eerder gastrijde dan vijandige omgving van de Amersfoortse Bernhard-kasernen.

Foto: J. van der Vliet

BLOEMEN VOOR HET BEZOEK
Bloeimot met feestcomité waken journalisten-sociëit De Pen in Haarlem nieuwsgierig op de attractie van de week: collega's vanachter het ijzeren gordijn. Maar... helaas, te rijk met de Panoramartekelen, ze konden niet. A journalist's job is never done. De Haarlemse bloemenmessen maakten rechtsomkeert en de dansen van de gemoeene Haarlemers konden weer terug in het openbaar nirek van de VVV. Drie dagen later geveenden de Russen De Pen alsnog met hun komst en werden de geschenken overhandigd.

Foto: J. van der Vliet

HALLO PANORAMA?
En houd vooral contact met de redactie, was de Russen op het hart gedrukt. Dus belt Andrej Katsjaj keurig vanuit de auto met zijn tijdelijke Nederlandse superieuren. Ook het Nederlandse bedrijfsleven heeft belangstelling voor Panarama's Russen en drang bij aan de wriemstomheden. De Panoramagruen sparen een openbaar-veervoerkaart uit omnd Volvo Nederland BV zo aardig is zes glanzende auto's te beschikking te stellen. Siemens Nederland BV investeert de communicatie door twee autotelefoons in bruikleen te geven.

JONGBLOED EN JOOSTEN

Een Russische kijk op Nederland? Nee, een Nederlandse kijk op Russen. Speciaal voor de camera's van *Jongbloed en Joosten* werd reserve-luitenant Andrej Knisjev in een Nederlandse legerplunje gestoken. *J & J* filmde de verwondering van de Russische verslaggever in Nederlandse dienst twee dagen lang in de eerder gastvrije dan vijandige omgeving van de Amersfoortse Bernhard-kazerne.